

T. C.
İKTİSAT VEKÂLETİ
İş Dairesi

3/7/1937 tarihli ve 2/7080 numaralı İcra Vekilleri
Heyeti kararı üzerine Âli tasdika iktiran eden :

(İş Dairesi) nin 1937 bütçe yılına mahsus teşkilâtile
3008 numaralı (İş Kanunu) tatbikatını temin ve
takip vazife ve salâhiyetlerine müteallik

UMUMÎ TALİMATNAME

ANKARA
RECEB ULUSOĞLU BASIMEVİ

1937

T. C.
İKTİSAT VEKÂLETİ
İş Dairesi

3/7/1937 tarihli ve 2/7080 numaralı İcra Vekilleri
Heyeti kararı üzerine Âli tasdika iktiran eden :

(İş Dairesi) nin 1937 bütçe yılına mahsus teşkilâtile
3008 numaralı (İş Kanunu) tatbikatını temin ve
takip vazife ve salâhiyetlerine müteallik

UMUMÎ TALİMATNAME

ANKARA
RECEB ULUSOĞLU BASIMEVİ
1937

T. C.
BAŞVEKÂLET
Kararlar Müdürlüğü
Sayı : 2/7030

K A R A R N A M E

İş Dairesinin 1937 yılına mahsus teşkilâtile 3008 sayılı iş kanununun tatbikatını temin ve takip ve vazife ve salâhiyetlerine müteallik talimatname hükmünün 1/Ağustos/1937 tarihinden başlaması ve İş Dairesinin 1937 bütçe yılına mahsus bağlı kadrosunun 1/Ağustos/1937 tarihinden müteber olmak üzere tasdiki ve ağustos 1937 tarihine kadar geçecek müddet içinde haziran 1937 ayına ait kadronun aynen tatbiki İktisat Vekilliğinin 14/6/1937 tarih ve 29346 sayılı tezkeresile yapılan teklifi ve Maliye Vekilliğinin 3/7/1937 tarih ve 3223 sayılı mütalâanamesi üzerine İcra Vekilleri Heyetince 3/7/1937 tarihinde onanmıştır.

3/7/1937

REİSİCÜMHUR
K. ATATÜRK

Bş. V. İsmet İnönü	Ad. V. Ş. Saraçoğlu	M. M. V. K. Özalp	Da. V. V. S. Arıkan
Ha. V. V. N. Menemencioğlu	Ma. V. F. Ağralı	Mf. V. S. Arıkan	N. V. A. Çetinkaya
İk. V. C. Bayar	S. İ. M. V. V. R. Tarhan	G. İ. V. Rana Tarhan	Zr. V. Ş. Kesebir

**(İş Dairesi) nin 1937 bütçe yılına mahsus teşkilâtile
3008 numaralı (İş Kanunu) tatbikatını temin
ve takip vazife ve salâhiyetlerine müteallik**

UMUMÎ TALİMAT

Umumî hükümler

Madde : 1

3008 numaralı İş Kanununun doksan birinci maddesi mucibince iş hayatının kanun hükümlerine ve memleket menfaatlerine uygunluğunun Devlet tarafından takip, murakabe ve teftiş edilmesi muktazî bulunduğundan, İktisat Vekâletine bağlı (İş Dairesi) teşkilâtile Devlet, Vilâyet veya Belediyelere ait diğer teşkilâtın bu husustaki faaliyetleri işbu umumî talimatname hükümleri dairesinde cereyan eder.

Madde : 2

Her vilâyette İş Kanunu hükümleri tatbikatını Valinin yürütmesi esastır. (İş Dairesi) teşkilâtına kanunun vermiş olduğu teftiş ve takip vazife ve salâhiyetlerinin icrası, bu esasa müsteniden, Vali tarafından temin olunur.

(İş Dairesi) teşkilâtı

Madde : 3

(İş Dairesi), bir «Reis» in umumî sevk ve idaresi altında, bir «Reis Muavini» ile «Genel Merkez» ve «Bölgeler teşkilâtı» ndan tereküp eder.

Madde : 4

(İş dairesi)nin «Genel Merkez teşkilâtı», faaliyetlerinin mahiyeti bakımından, iki kola ayrılmıştır:

- A — Yasa ve Usul Kolu,
- B — Yürütüm ve İdare Kolu.

§ Yasa ve Usul Kolu, yedi şubeden mürekkeptir :

- 1 — İş politikası şubesi,
- 2 — İş akitleri şubesi,
- 3 — İş tanzimi şubesi,

- 4 — Teknik işler şubesi,
- 5 — Sağlık işleri şubesi,
- 6 — Sosyal yardım ve istatistik şubesi,
- 7 — Beynelmilel mukaveleler ve ecnebi yasalar şubesi,

§ Yürütüm ve İdare Kolu, üç şubeyi ihtiva eder :

- 1 — Muamele şubesi,
- 2 — Kadro ve masraflar şubesi,
- 3 — Evrak ve dosya şubesi.

§ Her iki kol teşkilâtı birer «Kol Âmiri» nin idaresi altında çalışır. Bu kolların ihtiva ettiği şubelerde birer «Müdür» ile lüzumu kadar «raportör» ve kalem memurları bulunur.

Madde : 5

İş Kanunu tatbikatını temin ve takip için her vilâyette (İş Dairesi) nin kolları bulunmak esastır. Ancak 1937 bütçe yılına mahsus olmak üzere, iş hayatındaki hareket ve kesafetler ve vilâyetler arasındaki münakalât vaziyeti ve iktisadî alâka bakımından, bu kolların birleştirilmesi suretile Türkiye Cümhuriyeti ülkesi 14 «Bölge» ye ayrılmıştır. Şöyle ki :

Birinci Bölge: Merkezi (Ankara) olmak üzere, Ankara, Çankırı, Kırşehir, Eskişehir ve Bilecik vilâyetlerini;

İkinci Bölge: Merkezi (Zonguldak) olmak üzere, Zonguldak, Bolu, Kastamonu ve Sinop vilâyetlerini;

Üçüncü Bölge: Merkezi (İstanbul) olmak üzere, İstanbul, Kocaeli ve Bursa vilâyetlerini;

Dördüncü Bölge: Merkezi (İzmir) olmak üzere, İzmir ve Manisa vilâyetlerini;

Beşinci Bölge: Merkezi Edirne olmak üzere, Edirne, Kırklareli, Tekirdağı ve Çanakkale vilâyetlerini;

Altıncı Bölge: Merkezi (Kütahya) olmak üzere, Kütahya, Balıkesir ve Afyonkarahisar vilâyetlerini;

Yedinci Bölge: Merkezi (Aydın) olmak üzere, Aydın, Denizli ve Muğla vilâyetlerini;

Sekizinci Bölge: Merkezi (Antalya) olmak üzere, Antalya, Isparta ve Burdur vilâyetlerini;

Dokuzuncu Bölge: Merkezi (Adana) olmak üzere, Seyhan, İçel, Niğ-

de ve Konya vilâyetlerini;

Onuncu Bölge : Merkezi (Malatya) olmak üzere, Malatya, Maraş ve

Gaziantep vilâyetlerini;

On birinci Bölge : Merkezi (Kayseri) olmak üzere, Kayseri, Sivas ve

Yozgat vilâyetlerini;

On ikinci Bölge : Merkezi (Samsun) olmak üzere, Samsun, Çorum,

Tokat, Amasya, Giresun ve Ordu vilâyetlerini;

On üçüncü Bölge : Merkezi (Trabzon) olmak üzere, Trabzon, Çoruh,

Rize, Gümüşhane, Erzincan, Erzurum, Kars ve Ağrı vilâyetlerini;

On dördüncü Bölge : Merkezi (Diyarbakir) olmak üzere, Diyarbakir,

Urfa, Mardin, Siirt, Muş, Bitlis, Van, Hakkâri, Elâziz, Tunceli ve Bingöl Vilâyetlerini ihtiva eder.

§ Her Bölge teşkilâtı, o Bölgenin ihtiva ettiği vilâyetlerden her birinin idarî bünyesi içinde kurulmuş ayrı birer kol mahiyetini haiz olarak, o vilâyetlere ait vazifelerini ifa eder. Bu itibarla, her bir Bölgenin merkezi olan şehirden başka, o Bölgenin, iş hayatı bakımından (İş Dairesi) Genel Merkezince lüzumlu görülecek yerlerinde, Bölge teşkilâtından müfrez, daimî veya muvakkat «Şube» ler yahut «İstihbar memurlukları» da ihdas edilebilir.

§ Her bir Bölge teşkilâtı bir «Bölge Âmiri» nin idaresi altında lüzumu kadar «İş Müfettişi» ve kalem memurundan mürekkeptir. Bölge dahilinde ihdas edilen şubeyi Bölge teşkilâtı Müfettişlerinden biri «Şube Müdürü» sıfatile idare eder; bunun yanında Bölgeden ihtiyaca göre, meslek veya kalem memurları bulundurulur. «İstihbar Memurluğu» vazifesi ise Bölge teşkilâtından bir kalem memuruna ifa ettirilir.

Madde : 6

1937 bütçe yılında, (İş Dairesi) teşkilâtında çalışacak memur ve müstahdemlerin sayısile her birinin alacağı aylık ücret miktarı ilişik kadroda tesbit edilmiştir.

Bu kadroda yazılı Reislik ve Reis Muavinliği memuriyetlerinden sonra gelen ve (400) liradan (175) liraya kadar aylık ücretlerle tazvif edilecek olan İş Başmüfettişleri ile İş Müfettişleri (İş Dairesi) teşkilâtında «Meslek Memurları Sınıfı» na ve (150) liradan (70) liraya kadar aylık ücretlerle istihdam kılınacak Başmemurlar, Muamele Memurları ve Kâtipler ise «Kalem Memurları Sınıfı» na ayrılmışlardır.

«Meslek Memuru» sınıfına dahil olanlar, Genel Merkez Kol Âmirlik-

lerinde, Şube Müdürlüklerinde veya Raportörlüklerde ve Bölgeler teşkilâtında Bölge Âmirlikleri veya İş Müfettişlikleri vazifelerinden birinde bu unvan ve salâhiyetlerle tanzif olunurlar.

«Kalem Memuru» sınıfına dahil olanlar ise Genel Merkezde veya Bölgeler teşkilâtında Başmemur, Muamele Memuru ve Kâtip sıfatlarıyla istihdam edilirler.

Madde : 7

Altıncı maddede bahsolunan kadro mucibince «Meslek Memurları» sınıfından herhangi bir vazifeye alınacakların, deruhte edecekleri vazifelerle ilgili görülecek surette, Türkiye veya ecnebî memleketlerde hukuk, iktisat, içtimaiyat, tababet veya sair fen mesleklerinden birinden yüksek tahsil görerek diploma almış bulunmaları yahut ecnebî memleketlerdeki «Teknikum» lardan mezun fen müntesiplerinden olmaları şarttır.

«Kalem Memurları» sınıfından herhangi bir vazifeye tayin edileceklerin ise en az lise derecesinde tahsil görerek diploma almış olmaları ve kırk beş yaşını geçmemiş bulunmaları lâzımdır. Vekâletler veya vilâyetlerde şube müdürlüğü vazifesini ifa etmiş bulunanlar (münhasıran bu sınıftaki memuriyetlere girmek için) yukarıki kayıtlara tabi tutulmazlar.

Ancak «Kalem Memurları» sınıfından (70) veya (80) lira aylık ücretli vazifelere, (yazı makinesile sür' atli ve yanlışsız yazmak kabiliyeti sabit olmak ve 35 yaşını geçmemiş bulunmak şartıyla) orta mektep veya san'at mektepleri mezunları dahi tayin olunabilirler.

Madde : 8

1936 kadrolarına göre (İş Dairesi) teşkilâtında herhangi bir miktar aylıkla tanzif edilmiş bulunan eski memurlar hakkında yedinci maddede yazılı kayıt ve şartlar cari olmayıp bunların ücret noktai nazarından müktesep hakları mahfuz tutulur. Binaenaleyh bunlar dairede mesbuk hizmet ve ehliyetlerinden hasıl olan kanaate nazaran 1937 kadrosunda (Meslek) veya (Kalem) memurları sınıflarından birinde istihdam olunurlar

Madde : 9

Tahsil derecesi her ne olursa olsun, 1937 kadrosunda «Kalem Memurları» sınıfının en yüksek aylık haddi olan (150) lira ücretle müstahdem Başmemurlardan, vazifelerinde ehliyet ve gayreti görülenlerin, ileride münhal vukuunda, «Meslek Memurları» sınıfına geçmek hakkını kazanmaları için, (İş Dairesi) Reisliğince tertip edilecek imtihanda ayrıca muvaffakiyetlerinin de sabit olması şarttır.

V A Z İ F E L E R

Madde : 10

Genel Merkez «Yasa ve Usul Kolu» nun vazifeleri şunlardır:

a — «İş politikası» şubesine verilen vazifeler :

İş meselelerine müteallik umumî politika, iş yasalarının ekonomik tesirleri, işverenlerle işçiler arasındaki münasebetler, işverenler veya işçilere ait teşekküller, umumî iş mukaveleleri, toplulukla iş ihtilâfları, uzlaştırma ve tahkim, İş Kanununun şumulü ve kanuna dahil işlerin tayini, İş Kanunu şumulünden hariç kalan işlere ait meseleler, iş piyasası, iş ve işçi bulma meseleleri, iş ve işçi psikolojisi.

b — «İş Akitleri Şubesi» ne verilen vazifeler :

Ferdî ve takım iş mukaveleleri, işverenlerin ve işçilerin vecibeleri, işyerlerinin dahilî talimatnameleri, ücret meseleleri, asgarî ücretler tayini ve ücretleri hesap etme usullerinin tesbiti, ekonomalar ve sair şekillerde işçilere verilen istihlâk maddelerine müteallik işler, tek başlı iş ihtilâfları, işçilerin haklarını istihsal yollarını kolaylaştırmak için adlî usuller.

c — «İş Tanzimi Şubesi» ne verilen vazifeler:

İş müddetlerine ait meseleler, mecburî dinlenmeler, gece çalışmaları, hafta ve bayram tatilleri, çocuk ve kadın işçilere ait meseleler.

ç — «Teknik İşler Şubesi» ne verilen vazifeler:

İşyerlerinde emniyet tertibatı, işyerlerindeki yeni tesisat ve bunların kabul veya men'i, iş kazalarına karşı amelî tedbirler, çalışma usullerinde rasyonalizasyon, tehlikeli ve ağır işler, her türlü madenlerde emniyet tedbirleri, işçilerin ehliyetlendirilmesi ve usta işçilerin çoğaltılması meseleleri (Çıraklık, san'at mektepleri, meslekî kurslar).

d — «Sağlık İşleri Şubeesi» ne verilen vazifeler :

İşyerlerinde sağlık tedbirleri, meslekî hastalıklardan korunma, işçilerin hekim muayeneleri, işçilerin alkol ve uyuşturucu maddelerden korunması, iş fizyolojisi, işçiler için kurulacak sağlık müesseseleri, işçi evleri, banyolar, koğuşlar, yemekhaneler, emzirme yerleri ilh..., işçilerin gi-

da ve giyim meseleleri, sağlık bakımından kısa çalışma müddetleri, kadınların ve çocukların alıştırılmıyacakları işler, kadın işçilerden gebe ve emzikli olanların himayesi.

e — «Sosyal Yardım ve İstatistik Şubesi» ne verilen vazifeler:

Kaza, hastalık ve analık hallerinde işçilere yardım; işçi sigortalarının kurulması; iş kazalarına, meslekî hastalıklara ve analığa ait anketler ve istatistikler; işverenler, işçiler ve iş Őartları hakkında anketler ve istatistikler: Bölgeler teŐkiltnce toplanacak istatistiklerin tasnifi.

f — «Beynelmilel Mukaveleler ve Ecneb Yasalar Şubesi» ne verilen vazifeler :

Beynelmilel iş teŐkilt (B. İ. T.); beynelmilel mukaveleler, tavsiyeler ve kararlar hakkındaki raporların hazırlanması; iş meseleleri hakkında ecnebî memleketler mevzuatının tetkiki; beynelmilel neŐriyatın incelenmesi ve yukarıda yazılı vazifelerin ifası suretile toplanacak malmatın ilgili Őubelere bildirilmesi; Daire Kütüphanesine ait işler; mecmualar, gazeteler ve sairenin tetkiki; alelûmum neŐriyat işleri.

Ő Yasa ve Usul Kolundaki Őubeler yukarıda yazılı vazifelerini, birbirile olan ilgileri bakımından, aralarında danışmalar veya birlikte çalışmalarla ve (İş Dairesi) emrinde bulunan ecnebî mtehasısın da fikirlerini alarak ifa ederler.

Madde : 11

Genel Merkez «Yürütüm ve İdare Kolu» nun vazifeleri Şunlardır:

a — «Muamele Şubesi» ne verilen vazifeler:

İş Kanunu hükümlerinin yürütümüne ait veya idari mahiyeti haiz işler için yapılacak bilmum muhabereler, Yasa ve Usul Kolu Őubelerine verilmiş olan işlerin haricinde kalan diğer hususat.

b — «Kadro ve Masraflar Şubesi» ne verilen vazifeler:

(İş Dairesi) nin umumî masraflarına karşılık olmak üzere 1937 btgesinin İktisat Vekâleti kısmına ayrı bir fasıl olarak konulmuş bulunan tahsisattan memur ve müstahdemlerin aylıklaıle diğer her türlü masrafların ayrı ayrı hesaplarının tutulması, Bölgeler teŐkiltna yapılacak havale muamelelerinin takip ve intacı, levazım ve saireye ait mbayaat ve sarfiyat muamelelerinin yürütülmesi ve bunların Vekâletin Levazım ve Muhasebe Mdriyetlerinde ve sair ilgili mercilerde takip ve intacı, demirbaş ve ayniyat defterlerinin tutulması, memurlar hakkındaki tayin,

nakil ve tahvil, terfi, mezuniyet, istifa ve mücazat gibi muamelelere müteferri işlerin tanzimi ve bu hususun Vekâletin Zat İşleri ve Muhasebe Müdürlükleriyle sair ilgili merciler nezdinde takip ve intacı.

c — «Evrak ve Dosya Şubesi»ne verilen vazifeler :

(İş Dairesi) ne gelen bilûmum evrakı kaydetmek, bunları Riyasetçe havale edildiği yerlere tevdi eylemek, muhtelif şubelerden çıkan evrakın kayıtlarını yapıp sevk etmek, her on beş günde bir Daireye gelip şubelerden herhangi birisine havale edilmiş olan evraktan henüz intaç edilmemiş olanların bir listesini Reislîğe tevdi eylemek, Daireye ait bilûmum dosyaları tertip ve muhafaza etmek ve bunları herhangi bir Şube tarafından talep vukuunda imza mukabili vermek ve muamelenin hitamında geriye almak.

Madde : 12

Bölgeler teşkilâtının vazifeleri şunlardır :

Bölgeye dahil olan vilâyetlerin her biri için ayrı ayrı muamele yürütülmek üzere buralarda İş Kanunu hükümlerinin tatbikini, doğrudan doğruya Genel Merkezden verilecek direktifler dairesinde temin etmek; gerek Devlet, vilâyet veya belediyeler yahut mülhak bütçeli idarelerle ilgili olan işletmeleri ve resmî mahiyetteki işyerlerini ve gerekse hükmi ve hakikî şahıslara ait bulunan işleri ve işyerlerini, kanun hükümleri dairesinde, daimî surette teftiş ve murakabe eylemek ve kanuna mugayir ahval için takibatta bulunmak; Bölge dahilinde iş hayat ve hareketleriyle çalışma şartlarını alâkadar eden bütün meselelerle meşgul olup bunlar hakkında tetkikat yapmak ve Genel Merkez'e raporlar göndermek; resmî ve hususî mahiyetteki bütün işlerin ve işyerlerinin tesbitile buralarda çalışan işçi ve sair müstahdemlerin İş Kanunu hükümlerine göre tasnifini yaparak, Genel Merkezin direktifleri mucibince, istatistiklerini tutmak; işçi şikâyetlerini dinliyerek bunların hak ve menfaatlerini korumak, işverenlerin müracaatlarını kabul ederek müşküllerine çare araştırmak, iş hayatının düzen altında yürümesini sağlamak üzere memleketin iktisadî menfaatlerini sarsacak haller vukuuna meydan vermiyecek tarzda mümkün olan kanunî tedbirleri ittihaz eylemek; işverenlerle işçiler arasındaki münasebet ve ihtilâflarda nâzım ve muslih vazifesini yerine getirecek şekilde tavassut ve müdahalelerde bulunmak; işverenlere ve işçilere gerek kanun ahkâmının icapları ve gerek işin daha iyi yürütülebilmesi bakımından lâzım gelen izahatı vermek ve bunları tenvir ve irşat eylemek.

Madde : 13

Gerek İş Kanunu ve buna müteferri nizam ve talimatnamelerle genel

emirler ve gerekse Umumî Hıfzıssıhha Kanunu gibi iş hayatı ile ilgili diğer kanun ve nizamalarda keyfiyete müteallik bulunan hükümler mucibince, işçi sağlığını koruma ve işyerlerinin sıhhat ve emniyet şartlarını ikmal bakımından, ihtiyaç hasıl oldukça, vilâyetlerdeki sıhhiye ve nafia teşkilâtı ile belediye hekimleri ve fen memurları, (İş Dairesi) Bölge teşkilâtının faaliyetlerine iştirak eylemek ve böylece İş Kanunu hükümlerinin ve sair mevzuatın tam ve kâmil bir surette tatbikini temin için bu teşkilâta yardım etmekle mükellefler.

Madde : 14

Her vilâyetteki zabıta kuvvetleri, iş kanunu tatbikatını temin ve takip bakımından, ihtiyaç hasıl oldukça, bu kanunun 99 uncu maddesi hükmüne tevfikân hareketle geçmekle mükelleftir.

§ Bundan başka, zabıta teşkilâtı, vukuundan haberdar olduğu her türlü iş kazaları hakkındaki tahkikatın neticelerini de 48 saat zarfında (İş Dairesi) Bölge teşkilâtına bildireceklerdir.

§ Gerek İş Kanunu hükümlerine ve bu kanuna müteferri olan nizamname, talimatname veya genel emirlere ve gerek iş hayatı ile ilgili sair mevzuata muhalif olan herhangi bir hâl ve hareketin vukuunu müşahede eden zabıta kuvvetleri veya belediye teşkilâtına mensup vazifedar memurlar — aslı vazifelerinin icabı olan muamelâtı ifa etmekle beraber — ayrıca keyfiyetten derhal (İş Dairesi) Bölge teşkilâtını — vaziyete göre yazı, telgraf veya telefona — haberdar etmekle mükellefler.

Madde : 15

İş Kanunu hükümlerine muhalif her hangi bir hâl ve hareketin (İş Dairesi) teşkilâtı tarafından tesbit edilmesi üzerine Bölge Âmirliğince Müddeiumumîlik nezdinde teşebbüsatta bulunularak keyfiyetten mes'ul olanlar aleyhine cezaî takibat icrası temin olunur.

Madde : 16

İş Kanunu veya iş hayatı ile ilgili sair mevzuat ile mutlak surette yasak edilmiş olan ve kanunun ruh ve gayesinin ihmale uğramaması için hemen tenfizi icap eden aşağıda yazılı haller ve hareketler, (İş Dairesi) teşkilâtına mensup resmî hüviyet karnesini hâmil salâhiyettar memurlar tarafından, zabıta kuvveti marifetile derhal men edilir:

- a) Her hangi bir işyerindeki kadın işçilerden gebe olanlar hakkında

İş Kanununun 25 inci madesinin birinci bendi mucibince doğumdan evvel üç ve doğumdan sonra yine üç haftalık (ve yahut hekim raporuna müsteniden iki defa altışar haftalık) çalışmadan memnuiyet hükmü hilâfına olarak, işbu mecburî mezuniyet devrelerinde çalıştırılmakta bulunduğu görülen kadınlar derhal işten menolunarak polise tevdiân evlerine gönderilirler.

b) İş Kanununun 35 inci maddesinin a, b, c fıkraları hükümlerinden her hangi birine göre tesbit edilmiş olan iş müddetlerinden fazla müddetle işçi çalıştırdığı sabit olan işyerlerinde derhal polis müdahalesile o işçilerin çalışmaları tatil ettirilir.

c) Kanunun 42 nci maddesi mucibince çalışma esnasında muayyen olan dinlenme saatlerinde istirahatete sevk olunmayarak çalıştırıldığı görülen işçiler derhal o saatlerde çalışmaktan menolunurlar.

e) Gece çalışmaları hakkındaki 43 üncü maddenin 1, 2, 3 ve 4 üncü bendleri hükümlerinden birine mugayir vaziyetlerde derhal işçiler işlemeğe devamdan menolunurlar.

d) Hafta tatili veya ulusal bayramlar kanunları hükümlerine alelîlak mugayir surette işletildiği görülen işyerlerinde derhal polis marifetile işler tatil ettirilir.

Bunun gibi İş Kanununun 44 üncü maddesi mucibince, İktisat Vekâleti tarafından hafta tatili ve ulusal bayramlar kanunlarının şumulüne ithal edilmiş olan işyerlerinde, bu kanunlar hükmünce kapalı bulunması lâzım gelen gün ve zamanlarda çalıştırılan işçiler derhal polis müdahalesile işlemekten menolunurlar.

e) 1593 numaralı Umumî Hıfzıssıhha Kanununun 173 üncü maddesindeki yasağa muhalif olarak 12 den aşağı yaşta çocukların çalıştırıldığı görülen işyerlerinde bu çocuklar işten derhal menolunarak polis marifetile evlerine gönderilirler.

f) İş Kanununun 48 inci maddesi hükmündeki yasağa muhalif olarak her hangi bir işyerinde, (mektepteki ders saatleri de hesaba katılmak suretile) günde sekiz saatten fazla çalıştırıldığı görülen ve 12 yaş ile 16 yaş arasında bulunan çocuklar derhal işten menolunarak polise tevdiân evlerine gönderilirler.

g) İş Kanununun 43 üncü maddesinin birinci bendi ile Umumî Hıfzıssıhha Kanununun 174 üncü maddesi hükmü mucibince 12 yaş ile 16 yaş arasındaki çocukların her hangi bir gün saat 20 den sonra çalıştırıldıkları görülen işyerlerinde bu çocuklar derhal işlemekten menolunarak polis marifetile evlerine yollanırlar.

h) İş Kanununun 49 uncu maddesi mucibince alelûmum yer altı veya su altı işlerinde çalıştırıldığı görülen her yaştaki kadınlarla henüz 18 yaşını doldurmamış erkek çocuklar derhal işlemekten menolunurlar.

i) İş Kanununun 50 nci maddesinin 2 nci bendi mucibince 16 dan yukarı yaştaki kız ve kadın işçilerin geceleyin (yani saat 20 den sonra) çalıştırılmalarına İktisat Vekâleti tarafından izin verilmiş olan işyerlerinde bu yaştan küçük olmalarına rağmen işletilen kız ve kadınlar derhal işlemekten menolunarak polis marifetile evlerine gönderilirler.

Kezalik yukarıda yazılmış olduğu veçhile İktisat Vekâletinden izin almaksızın geceleyin her hangi bir yaşta kız ve kadın işçi çalıştırıldığı görülen işyerlerinde bu kız ve kadınlar derhal işlemekten menolunarak polis marifetile evlerine gönderilirler.

Yine 50 nci maddenin 3 üncü fıkrası mucibince 16 yaştan yukarı kız ve erkek çocuklarla daha büyük yaştaki kadın işçiler hakkında yalnız bir hâdiseye münhasır olmak üzere istisnaen cevaz verilen gece çalışması vaziyetinde 16 yaştan küçük oldukları halde çalıştırıldıkları görülen kız ve erkek çocuklar derhal menolunarak polis marifetile evlerine yollanırlar.

1) İşyerlerinde ispirtolu içkiler ve sarhoşluk memnuiyeti hakkındaki 57 nci madde hükmüne münafi hareketler sabit olduğu anda sarhoş olan işçi veya sair kimse derhal işyerinden dışarı çıkarılır.

j) İş Kanununun 60 inci maddesi mucibince 18 yaşını henüz doldurmamış veya daha küçük yaşta çocuklardan, çalışacakları işe bünyelerinin dayanıklı olduğuna dair hekim raporu bulunmaksızın işletildikleri görülenler derhal ve böyle bir rapor ibraz edilinceye kadar işten menolunurlar.

§ Yukarıda yazılı olduğu veçhile derhal idareten vaki olacak işten menetme muamelelerinin icrası için, (İş Dairesi) teşkilâtının hüviyet karnesini hâmil salâhiyettar memurları tarafından hâdisenin cereyan ettiği işyerlerine en yakın zabıta merkezine bizzat veya bilvasıta, yahut telefonla vaki olacak müracaat üzerine derhal mahalline polis veya jandarma gönderilmek suretile menetme muamelesi infaz olunur ve mahallinde alelusul bir zabıt varakası tutularak yukarıda anılan (İş Dairesi) memuruna tevdi edilir.

§ İşbu maddede yazıldığı veçhile derhal menetme muamelesinin icrasından sonra, mevzuu bahis hallerden mes'ul olanlar aleyhine, ayrıca Bölge Âmirliği tarafından bu talimatnamenin 15 inci maddesi mucibince hareket olunarak cezaî takibat icrasına da tevessül olunur.

SALÂHİYETLER

Madde : 17

(İş Dairesi Reisi) İş Kanunu tatbikatına ait faaliyetlerin, İktisat Vekili adına umumî âmiridir. Bu sıfatla, iş hayatı ile ilgili bütün kanunlar, nizamnameler, talimatnameler ve genel emirlerin icra ve infaz edilmesini ve ulusal çalışma bütünlüğünün memleket menfaatlerine uygun bir düzen altında yürütülmesini sağlamak üzere, İktisat Vekilinden alacağı direktifler dairesinde, lâzım gelen tedbirleri ittihaz ve vazifedarların hareket ve muamelelerini sevk ve idare eder.

§ İktisat Vekâleti için taahhüdü ihtiva eden veya prensip mevzuu olan işler hariç tutulmak kaydı ile (İş Dairesi Reisi) diğer Vekâletler, Şûrayı Devlet, Divanı Muhasebat, Umumî Müfettişlikler, Vilâyetler, Belediyeler, Elçilik ve Konsolosluklar ve Emniyet İşleri, Matbuat, İstatistik, Posta, Telgraf ve Telefon, Devlet Demiryolları, İnhisarlar Umum Müdürlikleriyle ve sair resmî mahiyetteki teşekküller ve hükmi veya hakikî şahıslarla İktisat Vekili adına doğrudan doğruya muhabere eder.

Bundan başka, münhasıran beynelmilel iş mevzuat ve hayatına mütedair olmak üzere «İş Dairesi Reisi» nin «Beynelmillel İş Teşkilâtı — B. İ. T. — Müdürlüğü ile de doğrudan doğruya muhaberede bulunması caizdir.

§ İşbu talimatnamenin 6 ncı maddesinde yazılı kadro mucibince İş Dairesi teşkilâtında tanzif edilecek bilûmum memurlar, Daire Reisinin inhasile, bizzat İktisat Vekili tarafından tayin olunurlar. Bu suretle tayin edilenlerden Reis Muavinliği, Genel Merkez Kol Âmirlikleri ve taşra teşkilâtında Bölge Âmirlikleri vazifelerini ifaya memur edileceklerden maada diğer bütün memurların Genel Merkez ve Bölgeler teşkilâtında 6 ncı maddede yazılı sınıfları dahilinde her hangi bir vazifede istihdam edilmeleri ve icabı halinde bunların aylıkları ile bir yerden diğer bir yere ve yahut bir vazifeden diğer bir vazifeye nakil ve tahvilleri, İktisat Vekili adına, İş Dairesi Reisi tarafından icra edilir.

Bundan başka, Daire Reisi, yine İktisat Vekili adına, teşkilâta dahil bilûmum memurlara kanunî izinler verebileceği gibi bunları, her hangi bir muvakkat vazife ile, memur buldukları yerden başka bir yere de gönderebilir.

Madde : 18

«Reis Muavini» (İş Dairesi) teşkilâtının, dahilî idare bakımından, Reisten sonraki âmiridir. Bu sıfatla, Genel Merkez ve Bölgelerdeki bütün memurların verilen direktiflere uygun tarzda vazifelerini ifa etmelerine nezaret ve umumî surette kanun tatbikatı ile ilgili olan çalışmaların yolunda gitmesini temin ve murakabe eder.

«Reis» in vazifeten veya mezuniyetle iş başında bulunmaması halinde «Reis Muavini» ona vekâlet ederek işleri yürütür.

Madde : 19

Genel Merkez Kol Âmirleri, idareleri altındaki Kolun ihtiva ettiği şubelerin, işbu talimatname mucibince, muvazzaf buldukları işleri tanzim ve faaliyetlerine nezaret ederler.

Madde : 20

Genel Merkez Şube Müdürleri, kendi şubelerinin işbu talimatname mucibince muvazzaf bulunduğu işleri tanzim ve faaliyetlerini idare ederler.

Madde : 21

Genel Merkez şubelerindeki raportörler, Şube Müdürlerinden alacakları direktifler dairesinde çalışırlar.

Madde : 22

Bölge Âmiri, İktisat Vekâletinin İş Kanunu tatbikatını temin ve takip ile muvazzaf mahallî teşkilâtının en büyük memurudur. Bu sıfatla vilâyetlerdeki idare şubeleri reislerinden sayılan Bölge Âmirinin memuriyet çevresi dahilindeki Valilerle olan münasebetleri (Vilâyet İdare Kanunu) nun ruhuna uygun surette cereyan eder.

§ İşbu talimatname ile Bölgeler teşkilâtına verilen vazifelerin ifasına müteallik muameleler, Bölge Âmiri tarafından tanzim ve idare olunur.

§ Bölge Âmiri, İş Dairesi Genel Merkezile ve memuriyet çevresi içindeki Valiler, Belediye Reisleri, Emniyet ve Jandarma Âmirleri, Ticaret ve Sanayi Odaları ve sair resmî teşekküllerle doğrudan doğruya muhabere eder. Müstacel hallerde kaza kaymakamlarına da yazabilir. Ancak bu

takdirde Kaymakama gönderdiği yazının bir suretini derhal ilgili Valiye de vermesi lâzımdır. Bundan başka Bölge Âmiri, Bölge dahilindeki resmî veya hususî bütün işyerlerinin sahipleri, müdürleri veya işçileri yahut sair hükmî ve hakikî şahıslarla dahi muhabere ve temasta bulunabilir.

Madde : 23

İşbu talimatnamenin 5 inci maddesinin 2 nci pragrafında bahsedildiği veçhile, Bölge dahilinde Bölge merkezi olan şehirden başka bir yerde kurulan şubenin müdürü, idareten bağlı olduğu Bölge Âmirinden alacağı direktifler dairesinde, o yerdeki İş Kanunu tatbikatının temin ve takibine müteallik faaliyetlerde bulunur. Şube çevresi dahilindeki resmî makamlar ve teşekküllerle ve sair hükmî ve hakikî şahıslarla Bölge Âmiri adına doğrudan doğruya muhabere ve temas eder.

§ Memuriyet çevresi içindeki resmî ve gayri resmî bütün işyerlerinin teftiş ve murakabesine salâhiyetli olan şube müdürü ancak, bu talimatnamenin 16 ncı maddesi mucibince, derhal idareten menedilecek ahvalde o maddenin hükümleri dairesinde re'sen vazifesini ifa eder ve keyfiyeti, kanunî takibata tevessül edilmesi için, hemen Bölge Âmirine bildirir. İş hayat ve mevzuatına müteallik diğer her çeşit hâdise ve muameleler için şube âmirinin kendi başına icra salâhiyeti olmayıp keyfiyetin takip ve intacı Bölge Âmirine aittir.

Madde : 24

Bölgeler teşkilâtındaki İş Müfettişleri, Bölge Âmirinden alacakları direktifler dairesinde, işyerlerini teftiş ve murakabe ederler ve âmirlerinin tayin edeceği mevzular üzerinde incelemeler yaparak raporlar hazırlarlar. Teftiş ve murakabe neticesinde müşahede ettikleri kanun hükümlerine mugayir ahvali bir zabıt varakasile tesbit ederek Bölge Âmirine bildirirler.

İş Müfettişlerinin kendi başlarına icra salâhiyetleri, ancak bu talimatnamenin 16 ncı maddesinde yazılı idareten derhal menetme hallerine maksurdur.

Madde : 25

Meslek memurları sınıfına dahil İş Başmüfettişleri ile İş Müfettişlerinden 19, 20, 21 inci maddelerde yazıldığı veçhile Genel Merkez Kol Âmirliği ile Şube Müdürlüğü yahut raportörlük vazifelerinden birini ifa edenler, Bölgelerden birine her hangi bir muvakkat memuriyetle gönde-

rildikleri takdirde kadroda yazılı asıl sıfatlarına müsteniden, lüzumu halinde işyerlerini teftiş salâhiyetlerini de istimal edebilirler.

Madde : 26

Gerek Genel Merkez, gerekse Bölgeler teşkilâtında çalışan kalem memurları, kanun tatbikatı bakımından işbu talimatnamede yazılmış olan icraî salâhiyetleri haiz olmayıp ancak bağlı buldukları âmirlerinden alacakları emirlere göre dahilî muamelâtı ifa ile mükelleftirler.

Madde : 27

İşbu umumî talimatname ve buna ekli kadro 1/Ağustos/1937 tarihinden itibaren muteberdir.